

Fransk toppmilitär talar ut

av Lars Wedin

TITEL:

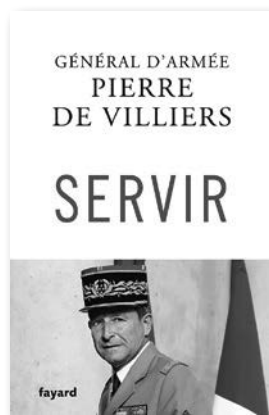
Servir

FÖRFATTARE:

Pierre de Villiers

FÖRLAG:

Paris: Fayard 2017

DEN 13 JULI 2017 gick Frankrikes nye president Emmanuel Macron till angrepp mot försvarschefen (*Chef d'état-major des armées*) general Pierre de Villiers. Orsaken är att denne vid senatsförhör inför lykta dörrar (!) anmält att presidentens vilja att kapa 850 Milj € från den redan hårt ansträngda försvarsbudgeten skulle få allvarliga följder. Den 19 juli avgår de Villiers, som strax innan hade fått förlängt förordnande. Macron betonar sedan att det är han som är överbefälhavare: ”jag är er chef” säger han till försvarets personal. Detta är formellt riktigt, presidenten är överbefälhavare enligt konstitutionen men uttalandet ger ändå ett löjets intryck med tanke på presidentens låga ålder och totala avsaknad av militär erfarenhet.

Det hela har nu ordnat upp sig någorlunda i och med aviserade höjningar av försvarsbudgeten (ska vara 2 procent av BNP senast 2025) och, inte minst, ett omfattande program för stöd till försvarsmaktens hårt ansträngda familjer.

Beträffande lojalitet skriver de Villiers, uppenbarligen på förekommande anledning: ”Den sanna lojaliteten består i att säga sanningen till sin chef” och ”tystnad är ibland nästan feighet”.

En kort rekapitulation av generalens karriär är nödvändig. Han blev kadett (officerslev) 1975 vid krigsskolan Saint-Cyr efter två års preparandstudier efter studentexamen. Han valde ”arme blindée et cavalerie (ABC)” dvs pansartrupperna som i Frankrike härstammar från kavalleriet. Efter krigshögskolan följde chefskap 1998–2000 för ett stridsvagnsregemente med bl a tjänstgöring i Kosovo, brigadchef i Afghanistan, stabstjänst i Paris, högre chefskurs, chef för premiärministerns militära stab, chef för presidentens militära stab, försvarstabschef och slutligen försvarschef 2014.

Hur ser då de Villiers på den internationella utvecklingen? Det aktuella kapitlets rubrik säger mycket: ”denna värld är farlig” och den blir farligare. De två stora hoten är den islamistiska terrorismen och ”det nya hotet som emanerar från de statliga makternas återkomst”. Det senare uttrycket avser det faktum att stater åter är viktiga och farliga aktörer. Detta gäller framför allt Kina och Ryssland – de Villiers nämner särskilt hotet mot Baltikum, men också konflikterna i Mellersta Östern. Den internationella dynamiken är alltmer aggressiv: det gäller Rysslands agerande på Krim och Kinas i Kinesiska sjön; havsrätten åsidosätts där såväl

sjö- som luftterritorier kränks. Bland annat har franskt luftrum flera gånger kränkts av ryskt militärt flyg. Den islamistiska terrorismen utgör emellertid det primära hotet. Att besegra den kommer att ta år av uthållighet, motståndskraft och envishet.

Härutöver kommer problematiken med migrationen, ekologi och klimat samt problemet med Afrikas svaga statsbildningar.

Dagens och morgondagens militära engagemang kännetecknas av ”7 d”:

- *Durcissement*, d v s hårdhet; intensiva strider med alla typer av materiel med många sårade som resultat, vilket ställer stora krav på försvarsmaktens sjukvårdsförmåga
- *Durée*, d v s förmåga att verka över lång tid;
- *Délai*, d v s snabbt agerande vilket kräver hög beredskap och bra underrättelsetjänst;
- *Dispersion*, d v s förmåga att agera på många olika platser långt från hemlandet;
- *Dissémination*, d v s utvidgning och spridning av konflikterna vilket bland annat innebär krav på att agera i koalitioner;
- *Désinhibition*, d v s (ungefär) utan återhållsamhet. Fienden för det totala kriget, våra soldater måste hålla sig inom de legala ramarna vilket kräver disciplin och, inte minst, självdisciplin;
- *Digitalisation*, d v s IT och cyber; ”det numeriska kriget gör fred omöjlig”, artificiell intelligens. Vilken blir människans roll på det framtida slagfältet?

Dagens operationsmönster visar att fienden, den islamistiska terrorismen, kan uppträda såväl i hemlandet som långt borta. Försvaret kan inte längre vara knutet till territoriet. Idag

har Frankrike, Europas främsta och Natos näst största militärmakt, mer än 30 000 soldater, sjömän och flygare insatta. En tung del är kärnvapenavskräckningen där en strategisk atomubåt ständigt är till sjöss. En annan är operationer *Sentinel* (vaktpost) med idag 7 500 soldater på patrull i Frankrike. Vidare är ett stort antal till sjöss, baserade i territorierna utanför Europa samt beredskapsgrupperade i Afrika. Här noteras att ”ubåtstrafiken i Nordatlanten nu är på samma nivå som under det kalla kriget. Aktiva operationer är BARKHANE och MINUSMA (där också Sverige deltar) i Sahel, i Levanten mot IS, Daech, där inte minst hangarfartyget *Charles de Gaulle* har varit mycket aktivt, samt i FINUL i Libanon, MINUSCA i Kongo, ATALANTA i och utanför Adenviken, CORYMBE i Guineabukten, närvaro med flyg och markstridskrafter i Baltikum, SOPHIA i Medelhavet samt Guyana.

Sammanlagt har alla försvarsgrenar engagerats mycket hårdare än vad försvarsbudgetens operativa kontrakt har stipulerat (i gällande försvarsbeslut finns en relativt detaljerad lista över hur stor insats försvaret ska klara av. Marinen ska exempelvis vara aktiv i två havsområden men är i praktiken aktiv på alla oceaner.) Att underrättelsetjänst och strategisk/operativ ledning är en prioritet är självklart.

Den stora paraden den 14 juli ska ses i ljuset av ovan. Den symboliserar sammanhanget mellan försvarsmakten med dess personal och det franska folket. Inte tal om att, som en svensk riksdagsman sagt till mig: ”vi får inte militarisera nationaldagen”!

2000-talet har medfört stora nedskärningar. Generalen skriver, inte utan bitterhet, om hur försvaret tvingats överge byggnader och annan infrastruktur utan att få något betalt. Ett stort antal förband har lagts ned: försvaret har rationaliserat till skillnad från den övriga statsförvaltningen.

Materiel och infrastruktur är i många fall ålderstigen och sliten. Tankningsflygplanen är närmare 50 år gamla, motsvarande gäller marinens underhållsfartyg. Man är beroende av USA:s kvalificerade spaningsdrönare.

Det gäller nu att regenerera försvaret. Här finns två prioriteringar skriver generalen. Den ena är att förbättra förhållandena för personalen och dess familjer, den andra gäller den militära förmågan. Här är första prioritet att åtgärda brister i personlig utrustning, ammunition, utbildning m m. Vidare måste beroendet av USA avseende underrättelseinsatser. För det tredje måste förmågan att slå på distans öka, således flygtransport och långräckviddiga vapen. Logistiken måste stärkas så att uthålligheten kan ökas.

En viktig åtgärd är att skapa tillräcklig tid för återhämtning och utbildning mellan operationerna. En annan är att hålla kärnvapenavskräckningen modern.

En stor del av boken ägnas personalen och deras arbets- och bostadsförhållanden. Här finns enormt mycket att göra från modernisering av infrastruktur till förenkling av administrationen. Generalen betonar vikten av att möta inte bara personalen utan också dess familjer. Tiotusentals militärer tillbringar mer än 150 dagar per år borta från hemmet insatta i operationer – många fler än 200 dagar – med allt vad det medför, inte minst oro för såväl dem som är i strid som dem som är hemma. Den svenske läsaren kan inte låta bli att jämföra med den svenske general som sade ”vi anställer soldater inte familjer”! de Villiers är, det behöver knappast påpekas, av motsatt uppfattning. Men det är inte bara bortovaron i sig utan också osäkerheten i planeringen med plötsliga behov av nya

insatser, flyttning till en ny tjänstgöringsort m m som utgör ett problem.

Detta är en viktig bok därför att den säger mycket om Frankrike men kanske än mer därför att den sätter många svenska förhållanden i relief. Den borde vara obligatorisk läsning för våra generaler och amiraler och än mer så för våra politiker vilka, faktiskt!, har ansvaret för det svenska försvaret och dess personal.

En stat som inte vidtar alla möjliga åtgärder för att garantera och skydda sin suveränitet inför omgivningens hot utsätter sig ofrånkomligen för att förlora kontrollen över sin framtid och att behöva underkasta sig främmande – kanske våldsamma – krav.

Detta citat av de Villiers kan avsluta denna korta genomgång – med några personliga reflektioner – av *Servir*. Citatet borde med fördel sättas upp i vår försvarsberednings arbetslokal!

Avslutningsvis – bokens titel *Servir* (tjäna) kräver en förklaring. Vad menar generalen?

Försvarsmakten kräver ett totalt engagemang såväl individuellt som kollektivt, vilket innebär att riskera såväl sitt eget som fiendens liv – detta får man aldrig glömma... Den militära karriären är inte ett yrke som andra, ett yrke som utförs under ”arbetstid”. Den lägger beslag på hela ens existens. Det är till detta pris som man blir soldat i Frankrikes tjänst. Ty det är att *tjäna* som utgör själva kärnan i den militära institutionen.

Recensenten är kommandör, korresponderande ledamot av Académie de marine, ledamot av KÖMS och redaktör för dess tidskrift samt ledamot av KKrVA.